

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA

Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Nová svoboda, Ostrava

13. XII. 1966

ze dne .....

Pohled do tvůrčí dílny

Mlčení L. H. Oswalda

4
Se jménem Gabriely Nové se nejčastěji setkáváme u překladů z angličtiny. V televizi, rozhlase, na stránkách časopisů, zvláště pak ve Světové literatuře, i u divadelních her. Překladařky jsme se zeptali na její nynější práci:

„Největší radost mám ze spolupráce s Divadlem P. Bezruče, jehož ředitel Saša Lichý má v úmyslu uvést i několik her s novými pohledy na život mládeže. Já sama se mám podílet na jeho plánu a myslím, že jsem „trefila to pravé“ překladem hry ze života anglické mládeže. — Autor i titul jsou zatím výrobním tajemstvím. A mou nejspíšejší prací je hra Angličana Michaela Hastingse, která má být u nás uvedena jako Mlčení Leo Harwey Oswalda. Měla premiéru 22. listopadu v Londýně k výročí atentátu na presidenta Kennedyho, a je, myslím, napsána vynikajícím způsobem.“

K slovům ostravské překladařky G. Nové můžeme jen dodat, že Hastingsova hra má být uvedena i v Ostravě. (jž)

Výstřižková služba
Pražské informační služby
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Mladá fronta, Ostrava

2 8. IV. 1967

divadlo

Co chystají bezručovci

Pro poslední dva měsíce sezóny připravilo Divadlo Petra Bezručů v Ostravě svým příznivcům několik překvapení. Dnes v 19.30 hodin uvede premiéru hry „Mlčení Lee Harweye Oswalda“ od anglického autora Michaela Hastingse. Je to životní příběh a tragický konec údajného vraha presidenta Kennedyho. Za režie Zdeňka Pošívala vytvoří hlavní postavu Oswalda Bohuslav Čvančara, jeho manželku Marinu Blanka Maierová.

19. května bude uvedena na scéně DPB premiéra lidové hry „Komedie o umučení a slavném vzkříšení pána a spasitele našeho Ježíše Krista“, kterou z dávných podkrkonošských lidových pašijí zpracoval Jan Kopecký.

Na červen pak bezručovci chystají dvě premiéry — známou Jiráskovu Lucernu a americkou bláznivou komedii Johna Kesselringa „Dvě tety a tucet neboli Jezinky a bezinky“, čili přesněji řečeno kriminální případ mnohonásobné vraždy, znamenitě postavený nahlavu.

V příští sezóně uvidí obecenstvo v DPB například „Lillomfe“ od Manfréda Hausmana, „Sicil-

skou komedií“ Luigiho Pirandella, muzikál Vratislava Blažka „Serezezáda“, romantickou hru Viktora Huga a v neposlední řadě trochu něžné, české recenze od Matěje Kopeckého s jeho Kurandem a Spadolínem, aneb spolkem vrahů ze švábského pomezí. (es)

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Lidová demokracie, Brno

20. VII. 1967

Drama podezřelého z vraždy

Mimofádná událost, prováděná nadto dosud neodhaleným tajemstvím, jakou byl atentát na amerického prezidenta J. F. Kennedyho, neodráží se jen v pracích zpravodajů a reportérů, ale dnes už také v prvých uměleckých dílech. Tzv. divadlo faktu, rekonstruující formou jakési scénické reportáže důležité otázky nedávné historie, je u nás reprezentováno především jmény tří západních Němců — Kippharda, Hochhutha a Weisse. Přednosti tohoto publicistického typu divadla je především srozumitelnost, ale maximálně působivá konfrontace protichůdných faktů, stanovisek a názorů, které jsou pozoruhodně samy o sobě a nevyžadují složitější uměleckou transformaci — at už ve formě soudního procesu, výslechů apod. Dallaský atentát na naše jeviště přímo přenesly hlavně dvě hry, obě měly možnost porovnat např. pražští diváci: Dallas — 22. listopadu 1963 od Belgičana Jeana Francise a dramatická montáž Angličana Michaela Hastingsa Mlčená Lee Harveye Oswalda. Druhou z her uvedlo již půl roku po londýnské premiéře v překladu Gabriely Nové Divadlo Petra Bezruče v Ostravě.

Na rozdíl od Franciseva celkového pohledu na Kennedyho zavraždění formou fiktivního procesu soustřeďuje se Hastings na postavu, kterou jaskytky Warrenovy komise označily za jediného presidentova vraha — na L. H. Oswalda, jeho matku Marguerite a ženu Marinu. Hastingsova dvojjádná „člnoherní studie“ opírá se o důkladné zvládnutí několika desítek knižních i novinářských prací. Podobně jako Francis vyjadřuje i Hastingsův text otevřeně pochybnosti o věrohodnosti oficiální zprávy Warrenovy komise; sám však při řazení faktů postupuje nepředpojatě a vzdává se vlastních rádo- by senzačních hypotéz a nepodložených spekulací, ponechávaje definitivní závěry budoucnosti. Hastings zakládá dialogy mezi Oswaldovou rodinou a vyšetřujícími Tazatelem na doslovném záznamu skutečných výslechů a také v dramatiizovaných epizodách z Oswaldova života vychází z publikovaných výpovědí obou žen. Autor volí prostředky střídavě, působící ne na cit, ale na rozum, které nepostrádají scénickou účinnost — mj. i proto, že předvá- dený děj možno chápat reálně i jako podobu, kterou mu zpětně dává až vědomí vyslychaných.

Režisér Zdeněk Pošival se čtyřmi herci (Tazatel Jiřího Zacha, Lee Bohuslava Čvančary, Marina Blan- ky Meierové a Marguerite Stěpánky Ranošové) poj- jal na scéně Miroslava Meleny Hastingsovu před- lohu po svém. Upědomil si, že publicistickému žánru hrozí na jevišti nebezpečí, že bude handi- capován nově objevenými fakty (ostravská inscena- ce se připravovala v době prvých odhalení prokurá- tora Jima Garrisona); rezignoval tedy na ryze do- kumentární prvky předlohy (vypustil např. prolog s filmovým záznamem atentátu), pojal Kennedyho smrt spíše jako katalyzátor Oswaldova osudu a soutředil se na monodrama Oswaldovy osobnosti. Zatímco první díl se zdánlivě kloní k obligátní představě Oswalda jako osamělého psychopata s herostratovským komplexem, druhý poukazem na řadu rozporů při vyšetřování tuto představu opět problematizuje a narušuje. Pokud to text dovoluje, sledujeme studii duševně rozpolceného člověka: jeho horečnou činnost politickou, svetonázorovou labilitu, pocit bezvýchodnosti, měněcennosti a křiv- dy a z něho pramenící nervózní nevypočitatelnost, nedůtklivost a popudlivost. Domácí hádky s man- želkou, žárlivost, sobectví a hysterie mateřské lás- ky včetně averze ke snaše vytvářejí výbušnou ro- dinnou atmosféru, v níž vystupuje neschopnost spo- lupo žijících, vyprahlých lidí navzájem komuni- kovat, překonat odězínení mezi sebou, pochopit se, poznat. Útržkovitý dialog ve filmové střídaných scénách výslechů a „hraných“ výstupů interpreto- val herci s uměřenou kázní a civilností.

Hastingsův text, vhodnější snad pro rozhlas, před- stavoval pro inscenátory hlavní úskalí v tom smyslu, že ani v ostravské podobě zdaleka nemá psychologickou hloubku a ostrost pohledu, dejme tomu Dostojevského či Camuse. Drama svědomí a odpovědnosti individua, mající v bezručovské in- scenaci citlivost vypovídat také o celkové atmosfé- ře dneška, zdá se na repríze příliš nestrhne — ja- ko by se odehrávalo za skleněnou stěnou. Zdá se, že bude nejrve třeba nejen znát celou pravdu o atentátu, ale i získat větší odstup od látky, aby dallaské drama vyjevilo prostřednictvím osobních tragédií svých účastníků něco z tragického naší doby.

(vz)

Zápas se skutečností

Kdo by šel do divadla za senzací, tak bude na Hastingsově „MLČENÍ L. H. OSWALDA“ v ostravském Divadle P. Bezručů rozhodně zklamán. Fakta i záhady kolem atentátu na presidenta Kennedyho jsou dostatečně známé a samy o sobě natolik dramatické, že není možno v tak krátkém časovém odstupu od události utřídit, hodnotit a dokonce stylizovat do jevištního tvaru. Dá se již celkem bez rizika pochybovat o zprávě Warrenovy komise a otázka, zda byl vůbec vrahem, je značně variabilní. Inscenátoři si byli těchto skutečností plně vědomi a důsledně se snažili nehrát o vrahu amerického presidenta, ale postihnout vnitřní život člověka uprostřed dnešní složité doby.

I když průběžné vyšetřování Warrenovy komise změnili inscenátoři na otázky abstraktního Tazatele, ptajícího se po smyslu života, zůstává jako schéma celé hry vyšetřování člověka, který zavraždil presidenta. I dramatická stavba hry počítá s tímto faktem jako se základním střetnutím. Ale kdybychom si dovedli Oswalda jako hlavní postavu hry odmyslet od atentátu, potom by nám zbyla vcelku děravá dramatická montáž bez základních pravidel stavby dramatu a nakonec i bez hlavní zápletky. Bylo by to jen svědectví o neurotickém člověku, který nenachází místo na slunci.

Obdivuhodný je výsledek inscenátorů, přímo hmatatelné zaujetí, s jakým režisér i herci na hře pracovali. Šli hodně nad možnosti textu. Režiséru **Z. Pošívalovi** se přece jenom podařilo posbírat tenké nitky děje a rozehrát na jevišti příběh člověka tápajícího životem, rozervaného světem, hledajícího úporně smysl svého bytí. Hercům pak se podařilo vytvořit zajímavé a nevšední postavy, vypovídající o vzájemných vztazích. Všudypřítomný Tazatel **J. Zacha** velmi přesně a jímavě vede postavy dějovou tříští, **Čvančarův** Oswald je čistá charakterová studie člověka, vystavená novými výrazovými prostředky do velikého tragického osudu, **Marina B. Meierová** je žena, která se dostala do víru neznámého života, v němž si nemůže zvyknout. **A. Š. Ranošová** překvapila cudností hereckého projevu, kterým charakterizovala výstřední a trochu vyšinutou Oswaldovu matku.

Hraje se v dobrém překladu **G. Nové**.

IVAN TALLER

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Nová svoboda, Ostrava

31. V. 1967

ze dne .....